The Hebrew Journal

דער אידישער

זשורנאל

The Hebrew Journal

THE ONLY JEWISH DAILY IN ONTARIO.

די איינציגע אידישע צייטונג אין אנטעריא.

VOLUME III. No 808 | Toronto, Monday, October 11th 1915 | מאנטאג דער 11טער אקטאבער 1915 | ג חשון תרעו | PRICE: 1 CENT

A S Freidus c/o The New York Public Lib. 476 Fifth Av. NEW YORK

גרעסטער היסטאָרישער מיטינג פון טאָראָנטאָר אידען

טויזענדער נעהן אוועק ווייל עס איז קיין פּלאַץ מעהר פאַראַן אין ריעזיגען שעים היפּאָדראָם

גרויסע אוואציע פאַר ראָובן ברייניז און פּראָפעסאָר נחום סלושש

מאיאר טשוירטש קומט בענריסען די געסט

מענעה ז שטענט פון שע'ס היפּאָדראָם ניט אכסאלוט פריי דאס הויז פאר'ן מיטינג

טויזענדער נעהן אוועק ווייל עס איז קיין פּלאַץ מעהר פאַראַן אין ריעזיגען שעים היפּאָדראָם. מען האָט אויף דער ריעזיגער מאַסענפערזאַמלונג אין שיים היפּאָדראָם, אין דער יעצטיגער בעוויין וואָס דער מע־נעדזשער האָט זיך ענטזאגט פון צו נעהמען מען געלד פאַר'ן מאַסס מיטינג פערי־שטאַרקט נאָך דעם בעוויין פון די אירען פריינדליכקייט וואָס דאָרט הערשט און דערביבער פערדיענט דאָס מענערדשטענט זיי אויך דאָס טהעאטער אונזער אַלעמענט אנערקענונג ווי אויך אונזער הערצליכס־טען דאנק, וועלכען מיר דריקען אויס צו זיי.

צו פיעלע איבערראשונגען וואָס עס זיינען געווען געכטען אבענד ביי דער גרויסער מאַסענפערזאַמלונג וועלכע איז פאָרגעקומען אין שיים היפּאָדראָם, איז צו געקומען נאָך איין גרויסע איבעררא־שונג אויף וועלכער מען האָט זיך גאָר ניט געריכט און דאָס איז, ווען מען האָט זיך דערוואוסט אז די מענערדשערס פון דעם פּראָכטפאָלען טהעאטער האָבען זיך געגע־ליך ענטזאגט פון צו נעהמען געצאָהלט פאַר דעם וואָס מען האָט געגעצט דאָס טהעאטער, עלעקטריק, א ביסטע, און זאָ ווייטער.

ווען דער עולם אין טהעאטער האָט זיך דערפון דערוואוסט, האָט אויסגע־בראָכען א גוואַלדיגע אוואציע פאַר דאָס מענערדשמענט פון דעם גרויסאַרטיגען שיים היפּאָדראָם.

די געשיכטע האָט אזוי פאַסירט.

א האַלבע שטונדע איידער די פער־זאַמלונג האָט זיך געשלאָסען, איז די קאָ־מיטע אריין צו די מענערדשערס אין צי־מער וועלענדיג זיי בעצאָהלען רענט.

אָבער די מענערדשערס מר. שעי און מר. מעקראַי האָבען וועגען דעם זאָגאַר ניט געוואָלט הערען. געריהרט פון דעם נאָבעלען צוועק פאַר וועלכער די פערזאַמ־לונג איז גערופען געוואָרען, און הערענדיג פאַר וועמען די אירען קלייבען דאָס געלד, און אויף זעהענדיג דעם גרויסען אינטע־רעס וואָס די אירען האָבען אריסגעוועזען צו דער פערזאַמלונג, האָבען ביידע טע־נערדשערס אין איין קול געענטפערט אז וועגען געלד איז גאָר קיין רייד ניט זיי וועלען ניט נעהמען קיין געלד און ווינשען אז אַלע געזאַמעלטע געלדער זאָלען אוועק געשיקט ווערען פאַר די מלחמה קרבנות.

מר. מעקראַי, איינער פון די מענער־זשערס, האָט ריכטיג בעמערקט, ליידער קען איך ניט די אידישע שפּראַך און דער ריבער קען איך ניט פערשטעהן וואָס איי־ערע רעדנער רייד־ען, אָבער מיין הארץ פיהלט אז איהר טהוט א נאָבעלע זאַך, און איך ווינש אייך דעם גרעסטען סוק־סעס איהר זאָלט קענען העלפען אויערע ברידער און שוועסטער וועלכע ליידען אי־ן בעראַל אזוי שטארק פון דער מלחמה.

פאַר דער קאָמיטע געוועהנליך איז גאָר ניט פערבליבען צו טהאָן ווי בלויז הערצליך צו בעדאַנקען מר. שעי און מר. מעקראַי די מענערדשערס פון די שיים היפּאָדראָם פאַר זייערע גוטע און פיהלענ־דע הערצער, און די קאָמיטע האָט עס טאַטי געטהאָן גלייך אויף פּלאַץ.

די שיים היפּאָדראָם, און איבער־הויפּט דער מענערדשער מר. מעקראַי האָ־בען זיך אימער אריסגעוויזען פאַר צו זיין ליבעראַל און פריינדליך צו יעדער צייט. דער מענערדשער מר. מעקראַי האָט נאָך קיינמאָהל ניט ערלויבט אז אויף דער ביהנע פון שיים היפּאָדראָם זאָלען פאַרגעשטעלט ווערען וועלכע עס איז אנ־טיסעמיטישע פאַרשטעלונגען, אָדער "קאָ־מעדיאַנס" ווי עס טהוען אנדערע טהעא־טערע וועלכע שלאָגען קאַפּיטאַל און מאַ־כען געלד פון אידענס שאַנדע, און שיים היפּאָדראָם פאַסירען ניט אזעלכע זאַכען, און דער יעצטיגער בעוויין וואָס דער מע־נעדזשער האָט זיך ענטזאגט פון צו נעהמען מען געלד פאַר'ן מאַסס מיטינג פערי־שטאַרקט נאָך דעם בעוויין פון די אירען פריינדליכקייט וואָס דאָרט הערשט און דערביבער פערדיענט דאָס מענערדשטענט זיי אויך דאָס טהעאטער אונזער אַלעמענס אנערקענונג ווי אויך אונזער הערצליכס־טען דאנק, וועלכען מיר דריקען אויס צו זיי.

ענגלענדער זיעגען

אָנדאָן אקטאבער 10.

ניט קוקענדיג אויף דעם דייטשען מאַטאַרקען אַרטילעריע פייער וועלכער עהט אָן אין דעם גענענער פון לוט, זיע־ען דאָך פאַרט די ענגלישע סאָלדאטען.

ווי עס איז דאָ היינט אָפיציעל אנגע־זירט געוואָרען האָבען דיענגלישע סאָל־דאטען פערנומען א דייטשען טרענטש פון 500 יארד די לענג. דער טרענטש איז געווען פולל מיט דייטשע טויטע סאָלדאַ־טען.

קאַרל ליעבקנעכט פערוואונדעט

בערן שווייץ, אקט. 9.

דאָקטאָר קאַרל ליעבקנעכט, דער ברי־מער, מאַ אליסט וועלכער האָט אנ־טהיל גענומען אויף, מזרח שלאַכט־פעלד אין דעם אינטשיניר קאַרפּוס, איז פערוואונדעט געוואָרען אין קאָפּ קריגענ־דיג א קלאַפּ פון אן אומסאָלנדען בוים.

רוסישע חיל אין סערביז?

פאַריז אקט. 9

די פאַרנצויזישע צייטונג לע פיגאַ־ראָ זאָגט נביאות דאָס די בולגאַרען וועל־כע האָבען אריין געדרונגען אין סערביען וועלען איבערראַשען ווערען געפינענדיג רו־סישע חילות געגען זיך.

ווי אזוי אָבער רוסיש חיל האָט גע־קאָנט גרייכען סערביען איז א פראָב־לעמע.

אויף'ן שאַוקאַז

"אויף'ן קאַוקאַזער שלאַכטפעלד, ביים בערג פון שוואַרצען ים, אין דרום מערב פון כאַפּאַ, און אַרום טאַרבטון, אויף דעם פראָנט אַרקיסאַביקאָן זיינען פאָרגע־קומען געשלעגען מיט די אוואַנגאַרדען.

אין צפון מערב פון מעלאַזגהערט נעבען טייך כאַסדהעל, האָט אונזער קאַוואַלעריע אריינגעגאַנגען פון זייערע טרענטשעס מחנות רעגעלמעסיגע טערקישע קאַוואַ־לעריע סואַוואַרען און קורדען. איינע פון אונזערע מחנות האָט צוריקגעטריבען מאַסען קורדען פון דעם אלאַבאַרד ראַיאָן, אין מזרח מעלאַזגהערט, און האָט גע־גרייכט דעם פוס פון דעם סופענראַנ באַרג וועלכער גרייכט דעם צפון ברעג פון טייך וואַ."

גלעד געשיקט

מר. ה. וויינבערג, שיקט געלד קיין רוסלאַנד לוים טאַגעס קורס.

דער פרייז פון היינטיגען — טאַגעס קורס —

37

סענט (פאַרזרוכעל)

מר. ה. וויינבערג, דער אַרויסגעבער פון „זשורנאל" מיינט בלויז די טובה פון די וואס שיקען, אז זייערע געלד זאָל אָנקומען שנעל, ריכטיג און פאַר דעם בילינסטען פרייז.

דאס מענערדשמענט פון שעים חי פאַדראַם איבערראַשט די גרויסע פערזאַמלונג

א פּראָכטפאָלע אויפנאַמע פאַר אונזערע געסט

איינינע פריינד האָבען געכטען פאַר־בעריטעט א מיטאָג פאַר אונזערע געסט פּראָפעסאָר סלושש און הערר בריינין.

דער מיטאָג האָט שטאַטגעפונען אין הער הויז פון הערר און מאַדאַם ע. י. קענען אין 50 בערנארד עוועניו.

דאָס איז געווען א פּראָכטפאָלע צו־זאַמענקומפס פון אינטימע פריינד פון די געסט און וועט בלייבען אויף לאַנג אין זכרון פון די וועלכע האָבען עס ביינע־וואָהנט.

מרס. ע. י. קענען צוזאַמען מיט איהר־ע קינדער מרס. סיליק, מיס אגוסטאַ קע־טען, מיס אסתר און פרירא הייזען, און מיסס בלום האָבען געטהאָן אלעס אין זיי־ער מעגליכקייט צו מאַכען דעם מאָהלצייט אזוי שעהן און אנגענעהם ווי מעגליך, און דאָס איז זיי העכסט געלונגען. די געסט האָבען זיך זעהר גוט אונטערהאַלטען.

די פאָלגענדע זיינען דאָרט אנוועזענד געווען:

ביידע געסט, פּראָפ. נחום סלושש און הערר ראובן ברייניין. די קענען פאַמיל־יע. הערר ווייגבערג, פּרעזידענט פון אידישען זשורנאל. רבי פריים, הר. שפּייער די הערען קופּער, גאָלדסטיק, ריינווייין, בענעט, שאַפּירא. ראָזען, דייווים, געלט־צערער, דוואַרקין, מייערס. אלפּ. בראַק־שטיין. גאָלדענבערג, ראַבינאָוויטש, גור־ראָפּסקי, הערים, בראַדי, ב. נאַטאַנ־זאָהן.

מר. בענעט איז געווען דער טאַסט־מייסטער און ער האָט גאָר ניט געזשאַלע־ווט גור האָט איינגעגעהייסט יעדען איי־נעם א טאַסט, יעדער טאַסט מאַכער האָט שוין אויף געדעכט וועגען דעם הויפּט איי־טערעם פון טאָג און דאָס איז וועגען דעם אידישען פאָלקס פערבאַנד.

דאָס איז געווען א אונטערהאַלטונג פון אמת'ע פריינד און יעדער איינער האָט זיך געפיהלט אין יעדער איינער וועט עס נאָכ־לאַנג געדענקען. איבערהויפּט די טאַסטען פון הערר ראובן ברייניין און פּראָפעסאָר נחום סלושש.

צוויי שיפען געזונקען

לאָנדאָן אקטאבער 10

עס איז דאָ היינט אָפיציעל אנאָנסירט געוואָרען אז צוויי אָדער מעהר שיפען זיי־נען געזונקען געוואָרען פון א דייטשע סובי־מאַרין, איין שיף איז געווען א נייטראַ־לע.

די געזונקענע שיפען זיינען אן ענג־לישע שיף, „ניוקאַסעל" 3402 גראָס טאָן, און א גריכישע שיף "לימאַטאַרים" 2508 גראָס טאָן.

עס ווערט בעריכטעט אז די מאַנ־שאַפט פון ביידע שיפען זיינען געראַטע־ווטע געוואָרען.

אויף וועלכען פלאַץ די שיפען זיינען געזונקען געוואָרען ווערט ניט אָנגעגעבען.

ער פערגלייכט דאָן די 700 טויזענד אידען וואָס קעמפען אויף די שלאַכט פעלדער מיט אנדערע קליינע פעלקער.

ער רעדט פיעל וועגען ברייניס ארבייט פאַר די לעצטע 30 יאָהר, ער רעדט פון פערשידענע היסטאָרישע עפּאָכען, און ער בענגריסט אויף דעם געראַנק פון שלום אין דער איצטיגער צייט.

זיין רעדע ווערט אויפמערקזאַם אויסגעהערט כאָטש זי איז מעהר אקאַדע־מיש ווי אגיטאַטאָריש און עס איז שוין שפּעט.

דער טשעהראַמאָן הערר גאָלדסטיק פאָדערט דאָן אויף דעם עולם צו שטעלען פראַגען וויפיעל זייער הארץ גלוסט.

עס זיינען געשטעלט געוואָרען א פּאָר אונווייכטיגע פראַגען וועלכע זיי־נען געענטפערט געוואָרען.

און מיט גרויסע אוואציעס פאַר די געסט און פאַר דער ארבייט וואָס ווערט געטהאָן און וואָס געהט געטהאָן ווערען, און בעראַנקענדיג דער מענערדשמענט פון שעים היפּאָדראָם פאַר זייער שעהנער האַנדלונג געגען דעם מלחמה קאַנפערענץ, איז דיעזער אויסערגעוועהנליך גרויסער מיטינג געשלאָסען געוואָרען, און דער עולם איז זיך צעגאַנגען מיט א פעסטען גלויבען אין כח פון פאָלק און אין זיין צוקונפט.

ער איצטיגע צייט אָנגערופען: "יסוד המשיח".. "די הייליגסטע שטונדע דער מענשהיט." ער האָט זיך אויסגעהיט צו פאַרבען מיט די ריכטיגע פאַרבען די שווידערליכע לאַגע פון די אונזערעגע אין די מלחמה לענדער. אין קור־צען אָבער האָט ער געזאָגט אז 3 מיליאָן אידען זיינען איצט אָהן א דאָך און אָהן ברויט. גירוש שפּאַניען איז א קינדער שפּיעל, נעגען דער איצטיגער לאַגע. דע־רענדיג וועגען דער לעגערליכער בעשולדיגונג פון אנטיסעמיטען אז אידען זיינען שפּיאָנען האָט ער אָנגעוויזען ווי קאָוונער אידען האָבען ליעבער געוואָלט וואַנדערן מיט זייערע פרויען און קינדער איידער צו געבען מענשליכע משכנות. ער האָט אָנ־געוויזען ווי זיי טהייליען זיך דאָרט מיט'ן ביסען פון מויל מיט דורך וואַנדערענדע. עס איז אמת דאָס אלע ליידען, אידען אָבער ליידען מעהר פון אלע.

ער האָט דאַן ערקלעהרט דעם צוועק פון אלגעמיינער פעראייניגונג.

ער האָט ציטירט די ווערטער פון בראַנדייס, אז די בעלגיער העלפט מען ווייל זיי פאָדערען אלס א פאָלק, ווערהרענד אידען בין איצט ניט געפאָ־דערט אלס א פאָלק.

ער האָט גערעדט פון די ביינער וואָס זיינען לעבעדיג געוואָרען, לויט יחזקאל'ס וויזיאָן. ער האָט אָנגעדייטעט דאָס די מלחמה פון 20־טען יאָהרהונ־דערט קעמפט פאַר דער בעפרייאונג פון קליינע נאַציאָנען.

ער האָט גערעדט וועגען דער אמאָליגער שתדלנות פּאָליטיק, וועגען רע־דען אין איינגעגעם נאָמען, אהן א מאַנדאַט פון פאָלק.

ער האָט גערעדט וועגען אונזער שטעגען דער אנדערען.

אס ענדע האָט ער אָפּגעלירט פאַר שלום. ער איז מוחל אויף זיין כבוד, מען מוז אונטער אלע אומשטענדען זיין פעראייניגט. מען טאָר ניט אין אזא מאָמענט זיין צושפּאָלטען אין צוויי לאַגערען.

הילף מוז קומען פון אלע, און טאָג טעגליך.

ניט פון פילאַנטראָפּען נאָר פון נאַנצען פאָלק. 86 ארגאַניזאַציאָנען זיי־נען אָנגעשלאָסען און מאַנטרעאל אַליין פון אלע שיכטען, אין נאַנץ קענערע זיינען שוין 200 אָנגעשלאָסען. די ארבייט ווערט עוועהנליך פריוויליג. מענשען זיינען זיך איינפאַך מקריב.

ער איז בעפאָלמעכטיגט פון פערבאַנד צו דאַנקען דעם זשורנאל פאַר זיין פאָלקס ארבייט וואָס ער טהוט. ער האָט גערעדט וועגען עלילת דם וואָס א צייטונג האָט אויף איהם געמאַכט. ער האָט רעספּעקט פאַר דע סאַלא, וועלכע ווייס ניט אין נאַנצען, ער איז ווייס פון די מאַסס.

ער האָט דאַן פאָרגעשלאָגען א רעזאָלוציאָן פאַר שלום וועלכע איז נאַכהער פון ריינווייין פאָרגעלעזען געוואָרען.

איידער אָבער ריינווייין האָט פאָרגעלעזען די רעזאָלוציאָן איז אריינגעגאַנגען מעיאָר טשוירטש, וועלכער איז געקומען בעגריסען די געסט.

דער מעיאָר האָט געקראָגען א שעהנע אוואציע צאַטיריליך.

ער האָט געראַטען א שעהנע פאַטריאָטישע רעדע, וועגען אידען אין דער מלחמה אין קענעדע און אין ענגלאַנד. ער האָט פערשפּראָכען צו העלפען דעם קאָנפערענץ ווי אויף דעם פערבאַנד.

פּראָפעסאָר סלושש האָט דאַן אין פראַנצויזיש געענטפערט מעיאָר טשוירטש אין ערקלעהרט זיין מיסיאָן אין אמעריקא און וועגען פראַנקרייך און די אידען.

ריינווייין האָט דאַן פאָרגעלעזען פאָלגענדע צוויי רעזאָלוציאָנען:

מיר די פערטראָטענע אין דער היפּאָדראָם דריקען אויס אונזער אונ־צווייפעלהאַפטען צוטרויען צו מר. ראובן ברייניין.

מיר אנערקענען איהם אלס די פאַסענסטע פערזאָן פאַר'ן פיהרער שאַפט פון די קאַנאַדער אידען, און ווארפען מיט פעראַכטונג צוריק אלע שמוציגע און אונבעגרינדעטע בעשולדיגונגען, וועלכע זיינען געמאַכט גע־וואָרען געגען זיין פערזאָן.

וועלכע איז איינשליסיג אָנגענומען געוואָרען מיט גרויסע אפּלאָדיסמענטס, פאַ־הערר ראובן ברייניין. דאַן האָט ער פאָרגעלעזען פאָלגענדע רעזאָלוציאָן:

די פיעל טויזענד קעפּיגע פאָלקס פערזאַמלונג אראַנזשירט פון דעם טאָראָנטאָר מלחמה קאָנפערענץ, זונטאָג אבענד דעם 10־טען אקטאָ־בער אין שעיט היפּאָדראָם, אויסהערענדיג די הערען ראובן ברייניין, פּראָפעסאָר סלושש און אנדערע רעדנער, האָט אָנגענומען איינשטימיג די פאָלגענדע רעזאָלוציע:

מיר אנערקענען אז אין יעצטיגען גרויסען ערנסטען מאָמענט, פאַ־דערט די צוקונפט פון דעם קענעדער אידענטהום ווי אויף פון די אידען אין די מלחמה לענדער, אז אין קענעדע מוז איינבערופען ווערען נאָר איין פאָלקס קאָנווענשאָן אויף דעמאָקראַטישע יסודות.

נעהמענדיג אין בעטראַכט, דאָס צוויי קאָנווענשאָנס וועט אין אלע הינזיכטען שאַדען די אינטערעסען פון'ם אידענטהום, און אנשטאָט נוצען וועט עס ברענגען צו אן אונגליקליכער צושפּליטערונג פון קרעפ־טען, פאָדערט די פאָלקס־פערזאַמלונג, דאָס איין קאָנווענשאָן זאָל אָנגעב־רופען ווערען פון'ם פאָלקס־פערבאַנד צוזאַמען מיט דער ציוניסטישער פעדעראַציע.

זיי עס אויף בעשלאָסען דאָס דיעזע רעזאָלוציע זאָל טעלעגראַפיש געשיקט ווערען צו קלאַרענס דע סאַלאַ, פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער פעדעראַציע.

ווען ער האָט פאָרגעשטעלט דעם פּרעזידענט פון פערבאַנד, ראובן ברייניין, האָט די פערזאַמלונג איהם געמאַכט א גרויסע אוואציע. אלע האָבען זיך אויפ־געשטעלט און א צייט לאַנג אפּלאָדירט.

ראובן ברייניין האָט אין זיין שעהנער און ערנסטער רעדע געגעבען אין אלגעמיין וועגען דער איצטיגער לאַגע פון די אידען אויף דער נאַנצער וועלט.

ער האָט אויפגעוויזען אויף די אנטיסעמיטען אז אידען זיינען אין אלע לענדער אין אלע שיכטען אין אלע פאַכען אין אלע אמטען אין אלע אמטען אין אלע אמט